

Inbreng CDA Begroting 2020

Provinciale Statenvergadering
Woensdag 30 oktober 2019
Fractievoorzitter Derk Boswijk

“En het geschiedde in diezelfde dagen dat er een gebod uitging van de Keizer Augustus dat de gehele wereld beschreven zou worden.”

Voorzitter, met deze woorden begint het Evangelie over de geboorte van Jezus 2000 jaar geleden.

Toen deze volkstelling van keizer Augustus plaatsvond leefden er op deze aarde ongeveer 200 miljoen mensen. Door honger, oorlog en ziekte steeg dit aantal de volgende honderden jaren heel langzaam, of daalde soms zelfs, bijvoorbeeld bij de uitbraak van de Pestepidemie tussen 1346 en 1351 waarbij circa 75 miljoen mensen zouden sterven. Hierdoor zou pas rond 1800 de wereldbevolking 1 miljard mensen tellen. De industriële revolutie, waarbij machines de spierkracht van mensen overnamen en de toename van de medische wetenschap, heeft er uiteindelijk voor gezorgd dat we in 1960 de 3 miljardste wereldburger mochten verwelkomen. En voorzitter, de toenemende levensverwachting zorgt ervoor dat we naar verwachting in 2025 met 8 miljard mensen zullen leven op deze aarde.

Staat u eens een moment stil bij deze adembenemende waarheid dat ziektes, oorlogen en hongersnoden, die duizenden jaren de mensheid onder de duim hielden, telkens minder grip hebben op ons. Nu zeg ik niet dat we ze allemaal overwonnen hebben, dat zullen we ook nooit doen. Maar nog nooit was de mens zo in staat zijn eigen lot te bepalen als vandaag de dag.

Maar voorzitter, daar is ook gelijk de keerzijde. Wij willen alle 8 miljard eten, dingen bezitten, ons verplaatsen en ons voortplanten. 7,5 miljard mensen willen net zo welvarend zijn als wij 500 miljoen Europeanen. Maar we hebben maar één aarde gekregen om te leven, om ons te voeden en om voor te zorgen. En dan gaat het knellen.

Want het lijkt wel of we vandaag de dag in de perfecte storm terecht zijn gekomen. Want de roep om meer welvaart aan de ene kant van de aarde zorgt voor afname van welvaart in het Westen, meer onzekerheid en meer uitputting van de aarde. Voorzitter, deze perfecte storm herkennen wij aan bijvoorbeeld de Brexit, onrust in het Midden-Oosten, klimaatverandering, maar ook dichterbij huis: de stikstofcrisis.

En dat brengt ons na deze korte geschiedenis van de mensheid bij de begroting van de Provincie Utrecht waar we het met 1,3 miljoen mensen moeten doen. Voorzitter, deze uitzonderlijke tijd vraagt om uitzonderlijke maatregelen, deze tijd vraagt om lef en dat is precies wat we hier vandaag zien.

Want de uitdagingen waar wij voor staan: het te kort aan betaalbare woningen voor jongeren en senioren. De energietransitie haalbaar en betaalbaar voor iedereen maken. Het MKB en familiebedrijven helpen bij de bedrijfsoverdracht met behoud van werkgelegenheid. Onze boeren helpen naar een nog duurzamere landbouw. Deze organisatie flink verbeteren en versterken. Bereikbaarheid met auto, OV en fiets, ook in de kleine kernen, verbeteren. Wij vinden dit met meerderheid van de partijen, oppositie en coalitie, belangrijk dat wij hier als provincie actie op gaan

ondernemen. Deze acties, die onze provincie naar een nieuwe Gouden eeuw kunnen leiden, kosten geld en dat begrijpt iedereen.

Miljoenen euro's liggen hier al jaren op de plank te versloffen terwijl de samenleving schreeuwt om acties en het is daarom onze verantwoordelijkheid om, op een verantwoorde manier, een deel van deze reserves te gebruiken. En dat is exact wat we met deze begroting willen gaan doen.

De rode draad in ons verkiezingsprogramma is dat wij als CDA vinden dat deze uitdagingen zo veel als mogelijk worden aangepakt van onderaf. Wij, als provincie, scheppen zoveel mogelijk de voorwaarden zodat de samenleving, inwoners en gemeenten zelf, en soms met onze hulp, deze uitdagingen kunnen aanpakken. Dus niet vanuit deze ivoren toren alles bepalen maar zoveel mogelijk in gesprek gaan met elkaar.

Want deze perfecte storm waar we in zitten, waar de ene na de andere uitdaging op ons afkomt, waar het lijkt dat iedereen op elk gebied specialist is, waar iedereen praat maar bijna niemand nog luistert, smacht de samenleving naar een provincie die niet alleen lef toont maar ook meer poldert en minder polariseert. Een eerste voorbeeld zagen we al begin deze maand toen, in tegenstelling tot veel andere provincies, dit voltallige college onze boeren hier in dit provinciehuis verwelkomde, het gesprek aanging en de boeren redelijk tevreden terug naar hun bedrijven en gezinnen konden gaan. We zijn er nog lang niet maar wel wil het CDA vanaf deze plaats haar waardering en bewondering uitspreken over de manier waarop u gezamenlijk heeft gehandeld.

Geen enkele crisis, ook de stikstofcrisis, is gebaat bij 'one-liners', zoals halveer de veestapel, zonder dat er overleg is geweest met boeren. Iedereen weet, ook de boeren, dat er stappen moeten worden gezet. Maar iedereen vergeet, behalve de boeren, dat er al hele grote stappen zijn gezet. Rond 1990 waren er 2,5 miljoen melkkoeien, nu zijn dat er nog maar 1,6 miljoen. Terwijl de CO2 uitstoot van elektriciteitsproductie sinds 1990 54% hoger ligt is die van de agrarische sector afgenomen. Deze sector is het hardst op weg om de klimaatdoelen van Parijs te halen. We moeten ook niet vergeten dat elke aardappel, elke liter melk, elk pakje boter welke niet in Nederland wordt geproduceerd altijd slechter zal zijn voor dier en milieu. Voor elke koe die uit Nederland zal verdwijnen zullen er 2 tot 3 in het buitenland terug moeten komen om tot dezelfde hoeveelheid melkproductie te komen. Daarbij is het natuurlijk gek dat de agrarische sector bij deze stikstofcrisis onder de loep ligt terwijl de stikstofuitstoot van vliegverkeer boven de 900 meter niet wordt meegenomen....

Voorzitter, natuurlijk zal de agrarische sector stappen moeten zetten, zoals ze al decennia doen, maar altijd in overleg met de boeren en hun gezinnen want daar hebben ze recht op. Uiteindelijk zijn boeren namelijk ook gewoon mensen zoals u en ik. En daarom dienen we een motie samen in met de SGP die oproept om deze stikstofcrisis gezamenlijk, met boeren, en de gebiedscommissies, aan te pakken en daarbij niet voor makkelijke oneliners te kiezen maar voor bewezen methodes van bijvoorbeeld de Wageningen Universiteit voor het terugdringen van ammoniak door vrij gemakkelijke maatregelen. Maak gebruik van kennis en ervaring uit het veld die er al gewoon is.

Voorzitter, misschien is mijn bijdrage een beetje somber. Ik ben dat niet, in tegendeel. Ik geloof niet in de maakbaarheid van ons samenleving, ik geloof ook niet dat onze aarde een thermostaatknop heeft om de temperatuur terug te draaien maar ik geloof wel dat de mensheid nog nooit zo in staat was om invloed te hebben op de gevolgen van haar eigen handelen. De uitdagingen maken ons CDA'ers niet bang maar dagen ons juist uit. *Historia est Magistra Vitae*, de geschiedenis is de leermeester van het leven. In 1962 stond de Verenigde Staten ver achter op de Sovjet-Unie in de zogenoemde 'race for space'. En op dat moment hield John F. Kennedy zijn beroemde speech waarin hij de handschoen oppakte met de befaamde woorden: "We choose to go to the Moon in this decade and do the other

things, not because they are easy, but because they are hard; because that goal will serve to organize and measure the best of our energies and skills."

Voorzitter, deze Can-do mentaliteit heb ik al gezien bij dit college begin deze maand. Laten we deze manier van werken doorzetten zodat we op korte termijn successen kunnen boeken op het gebied van de rode contour, voor het CDA heel belangrijk, maar ook op het gebied van de energietransitie wat voor veel andere partijen in deze coalitie weer belangrijk is. Daarbij voegen wij als CDA, samen met D66 en Groenlinks nog een uitdaging toe. We moeten alle zeilen bijzetten om CO2 terug te dringen en veel maatregelen stuiten vaak op weerstand. Maar niemand kan tegen het planten van bomen zijn om CO2 op te nemen, het landschap te verfraaien en tegelijk de samenleving een actieve rol te geven. Daarom dienen wij een motie in om gezamenlijk met maatschappelijke partijen tot een actieplan te komen voor het planten van 600.000 bomen, gelijk aan het aantal inwoners die begin dit jaar in onze provincie hun stem hebben uitgebracht, met het streven om deze uitdaging in deze collegeperiode te realiseren.

Verder zien we ook dat veel maatregelen in de energietransitie op weerstand stuiten terwijl maatregelen waar eigenlijk wel consensus over is, net als het planten van bomen, toch achterblijven. Zo is in de Provincie Utrecht nog maar 14% van de beschikbare platte daken benut. Navraag leert dat veel bedrijven en eigenaren van deze daken terughoudend zijn omdat er nauwelijks onafhankelijk advies is. Diverse bureaus en ervaringsdeskundigen zijn van mening dat een onafhankelijk adviseur van de Provincie hier verandering in kan brengen. Dit gebeurt al in de Provincie Gelderland en heeft ook al succes. Daarom roepen wij als CDA op om ook als Provincie Utrecht zo genoemde 'versnellingssteam zon op dak' aan te stellen. Daarom dienen wij samen met Groenlinks en de SGP de motie 'Verzilver uw dak' in.

Verder, voorzitter. Als we klimaatverandering echt serieus nemen, dan moeten we geen enkele optie uitsluiten. Voor een van de energievormen die geen CO2 uitstoot, die betrouwbaar is. Die energie geeft wanneer de wind niet waait en de zon niet schijnt. Een energiebron waarbij sinds Tsjernobyl en Fukushima de veiligheid enorm is toegenomen. Een energievorm die in tegenstelling tot Uranium geen langlevend radioactief afval achterlaat. Deze energievorm is thorium, een energiebron waarbij de TU Delft vooroploopt in onderzoek. Daarom dienen wij samen met FvD hiervoor een in motie om actief deze ontwikkelingen op het gebied van Thorium als Provincie te volgen.

Het CDA maakt zich al sinds jaar en dag hard voor het MKB en het MBO. Deze onderwerpen gaan mij daarbij als ondernemer en MBO'er dan ook persoonlijk aan het hart. Het is ons bekend dat Lage Weide graag een MBO-campus wil realiseren. Dit lijkt ons heel belangrijk gezien het te kort aan technisch personeel en de mismatch die er vaak in het MBO is. Echter, het succes van een MBO-campus hangt natuurlijk af van de bereikbaarheid van deze locatie met het openbaar vervoer en de fiets. Helaas moeten we constateren dat de bereikbaarheid van Lage Weide vanuit omliggende gemeenten bijzonder slecht is. Daarom roepen wij die college op om in overleg met de initiatiefnemers van deze campus en de vervoersmaatschappij zo snel mogelijk tot een passend aanbod te komen en deze aan ons voor te leggen. Het CDA dient de motie 'Bereikbaarheid MBO Campus Lage Weide' in samen met de VVD en Groenlinks.

Verder hebben de signalen het CDA bereikt dat het initiatiefvoorstel familiebedrijven welke wij vorig jaar hebben ingediend een succes is gebleken. Er waren meer aanmeldingen dan dat er plaatsen waren bij de pilot naar onderzoek van bedrijfsopvolging in het MKB. We zijn benieuwd wanneer wij de definitieve rapportage van deze pilot kunnen ontvangen. Wij zijn blij dat dit college deze pilot een vervolg gaat geven met een tweede pilot samen met de Hogeschool Utrecht en de Kamer van

Koophandel, maar ook in deze begroting aangeeft om structureel beleid op dit specifieke gebied te ontwikkelen.

Voorzitter dan nog een aantal vragen op het gebied van mobiliteit. Veel van de streefwaarden bij mobiliteit zijn voor 2019 nog niet beschikbaar. Dat zal later dit jaar ingevoegd worden. Hoe gaan wij als staten sturen/bijsturen als we pas later de streefwaarden krijgen? Welk proces heeft gedeputeerde daarbij voor ogen? Hoewel de focus bij dit college duidelijk is verschoven naar de fiets en het openbaar vervoer betekent dat niet de projecten zoals de N201 op de lange baan worden geschoven en we kijken dan ook uit om aankomende maand bij verschillende sessies op locatie aan te schuiven in Mijdrecht en Loenersloot.

Verder lezen wij in het commissieadvies van RGW bij dit begrotingsvoorstel dat de gedeputeerde niet op de hoogte is dat een aantal gemeenten, in dit geval De Ronde Venen, Rhenen en Lopik, dolgraag aan de slag willen met de woningbouw aldaar. Dit bevreemdt ons aangezien wij als CDA continu hierop worden aangesproken en ik hier ook een brief heb van in dit geval de gemeente De Ronde Venen van eind vorig jaar met een specifieke locatie, namelijk Abcoude. Een locatie tegen de snelweg aan en aansluitend op bestaande woningbouw. Landschappelijk en stedenbouwkundig heel logisch en daarbij nog eens perfect ontsloten door de A2. Een perfecte kans om een energieopwekkende wijk met betaalbare woningen te realiseren! Voorzitter, als de gedeputeerde hier niet van op de hoogte is, dan maken wij ons als CDA toch wel zorgen. Graag reactie. Wat betreft de woningbouw dienen wij een motie in samen met Groenlinks om de plannen die er zijn te concretiseren. Deze is zojuist ingediend.

En tenslotte voorzitter, willen wij als CDA dit college wijsheid en Gods zegen toewensen. Er ligt een pittige en uitdagende tijd voor u. Een tijd waarin u soms moet kiezen voor het publieke belang in plaats van de publieke opinie. Er zullen tijden komen waar vast dingen misgaan. Maar denk dan aan wat Theodore Roosevelt zei: *"The only man who never makes a mistake is the man who does nothing."*